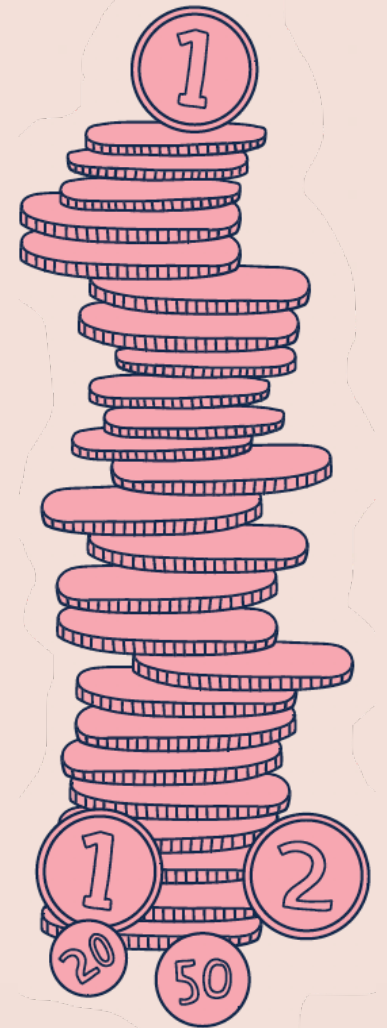
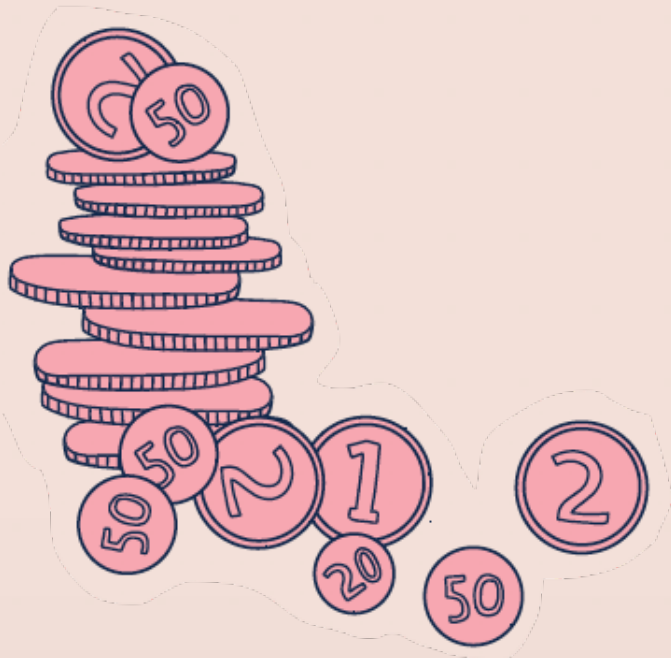

Martha

En bättre ekonomi, en euro i taget

Instruktioner till läraren

Bästa lärare,

Er klass har fått ta del av Marthaförbundets digitala föreläsning **En euro i taget.**

Föreläsningens syfte är att sprida ekonomikunskap och inspirera unga till att ta tag i sin ekonomi och börja planera inför framtiden.

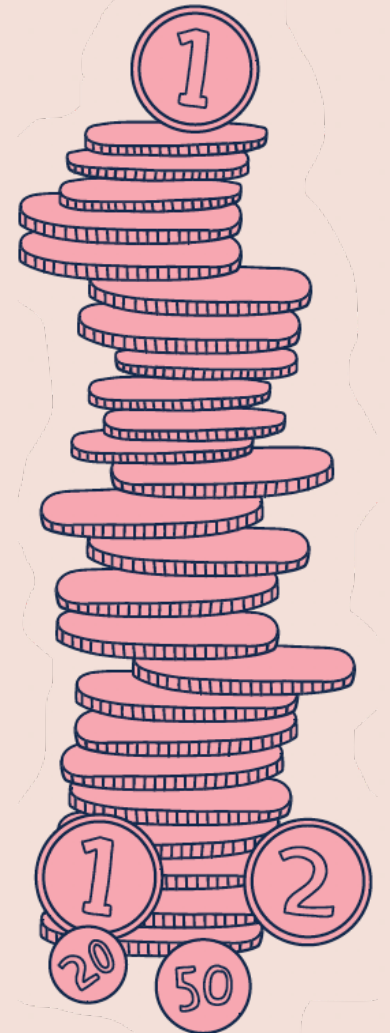
För att eleverna skall få praktiskt öva på det vi tagit upp i föreläsningen, har vi sammanställt tio uppgifter som eleverna får göra på egen hand efter lyssnad föreläsning. En del av uppgifterna bygger på att man funderar på framtiden och lägger upp mål för den egna privatekonomi, medan andra är konkreta räkneexempel där vi vill hjälpa unga att förstå hur man räknar sin skatteprocent eller inse hur en avbetalning växer ränta.

I detta dokument beskriver vi syftet med de olika uppgifterna samt ger svar på räkneövningarna.

Med vänliga hälsningar,

Marina Nygård och Mia Wägar

Marthaförbundets ekonomirådgivare

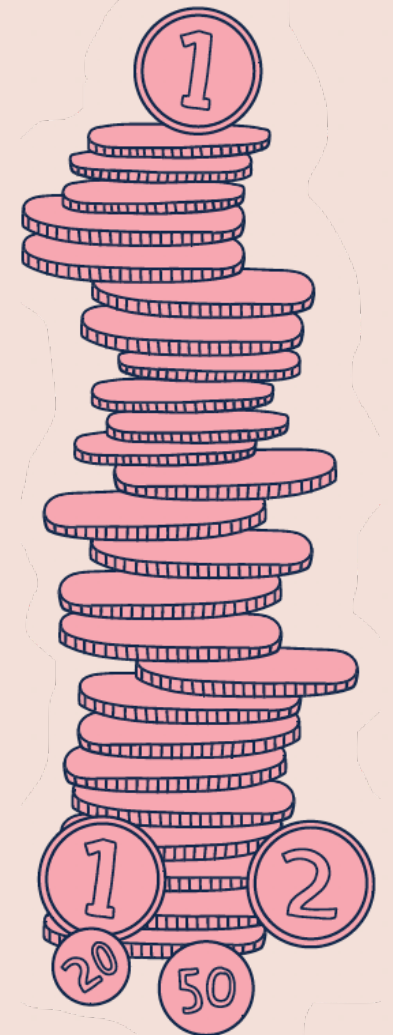
Facit uppg. 1: Vart försvinner pengarna?

Syftet med uppgiften är att få unga att tänka på hur stor påverkan små utgifter kan ha på den egna ekonomin, samt hur mycket man kan spara på årsnivå genom att granska sin konsumtion och konkurrensutsätta sina avtal.

A) Svar: 60 euro/år

B) Svar: Försök få eleverna att fundera på sin vardag. Vad kostar t.ex. energidrycken eller läsken som inhandlas på lunchrasten eller chokladstången som köps spontant då man egentligen skulle köpa mellanmål?

Exempel: 5 energidrycker/vecka \rightarrow 9,95 euro/vecka \rightarrow 517,40 euro/år.

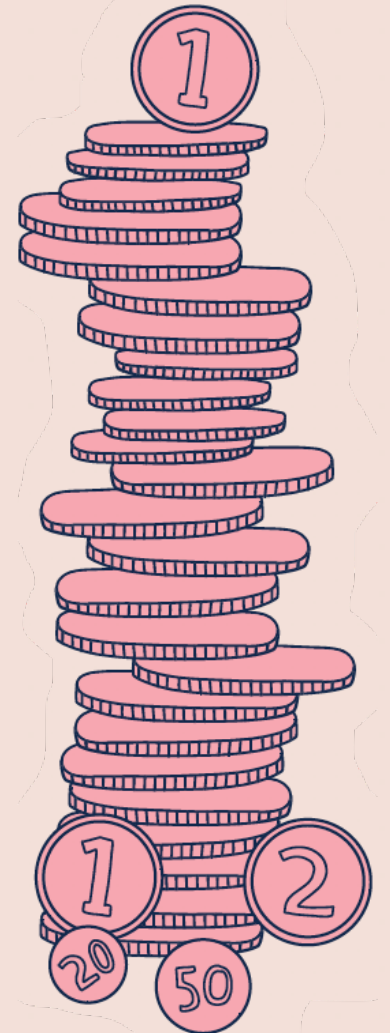

Facit uppg. 2: Mål och drömmar

Syftet är att få eleverna att börjar tänka på personliga mål de kan lägga för att förbättra sin ekonomi. Uppgiften saknas rätt eller fel svar.

- Eftersom målen ofta blir **konkretare** då vi skriver ner dem, uppmuntrar vi eleverna till att göra detta.
- Samtidigt vill vi att eleverna gör en **handlingsplan** som underlättar i att nå målen. Då vi har ett klart mål samt en plan för att nå målet, ökar sannolikheten för att vi lyckas med våra målsättningar.

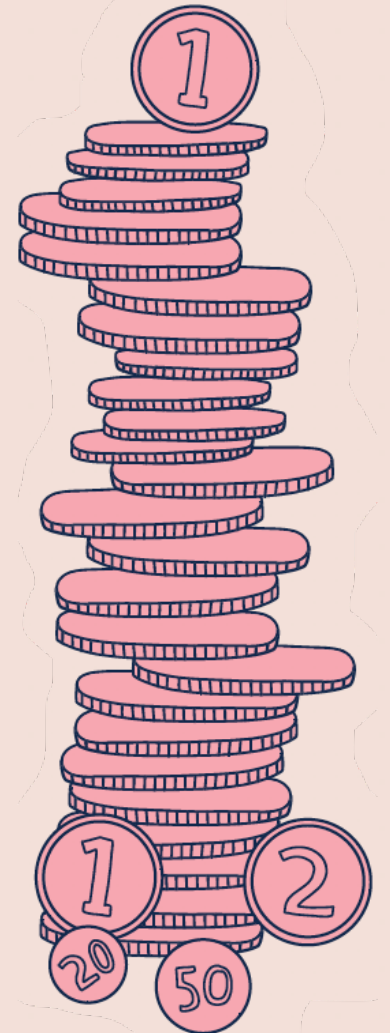
Minns också att det är viktigt att **belöna** sig själv på vägen. Genom att lägga upp delmål och små belöningar, kan vi i vissa fall höja motivationen, och därmed lyckas med vårt sparande.

Facit uppg. 3: Vad skall vi äta idag?

Syftet med uppgiften är att uppmuntra unga till att göra en veckomeny, för att öva sig på att Planera och ha framförhållning. Uppgiften saknar rätt eller fel svar.

- Då vi lagar maten själv och planerar, är det också möjligt att spara pengar.
- Vi rekommenderar att eleverna använder sig av recepten som finns på www.martha.fi, eftersom recepten följer näringsrekommendationerna, är lättlagade och innehåller för det mesta förmånliga råvaror.
- Vi uppmuntrar att skriva en inköpslista, eftersom detta är ett sätt att spara pengar då man handlar i affären. Då vi planerar och skriver ner vad vi skall köpa, kan vi minska på andelen spontanköp.

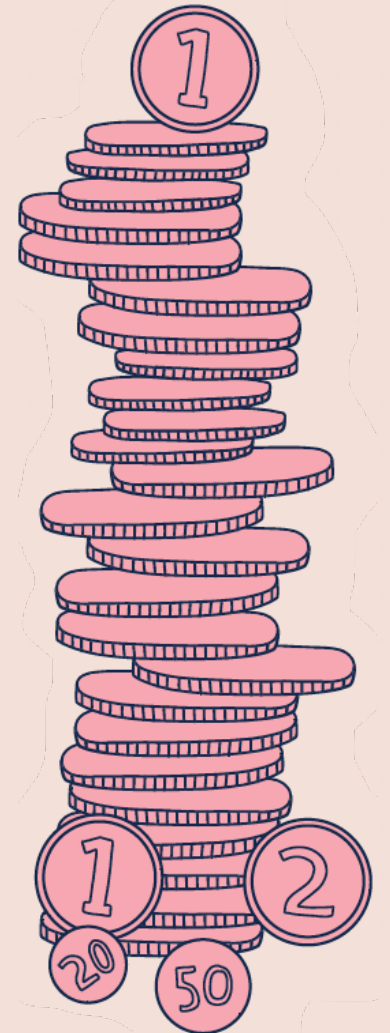

Facit uppg. 4A: Skatter, inkomster och arbetslöshet

Syftet med uppgiften är att hjälpa unga att förstå hur man räknar ut sin skatteprocent hos Skatteförvaltningen.

Svar: Skatteprocenten är **14 procent**, men från lönen dras också av 7,15 procent i pensionsförsäkringspremie och 1,25 procent i arbetslöshetsförsäkringspremie. För att beräkna hur mycket lön du får i handen efter skatter och avgifter skall du lägga till 8,40 procent till din skatteprocent, vilket innebär att det totala avdraget blir 22,4 procent.

Det här innebär att personen på sin lönedag får **1 784,80 euro** i handen efter skatter och avgifter.

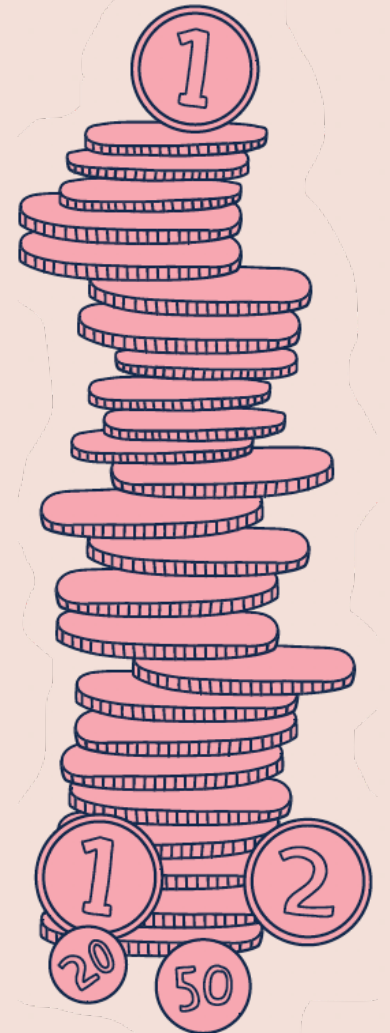

Facit uppg. 4B: Skatter, inkomster och arbetslöshet

Syftet med uppgiften är att hjälpa unga att förstå hur man räknar ut sin inkomstrelaterade dagpenning vid eventuell arbetslöshet. Man är berättigad till inkomstrelaterad dagpenning om man betalt medlemsavgiften till en arbetslöshetskassa.

SVAR: Mata in månadslönen på 2 300 euro i en valfri arbetslöshetskassas dagpenningkalkylator. Mata sedan in 14 procent (svaret från uppgift 4A) i sektionen där du bes ge förskottsinnehållningen. Dagpenningens storlek är 1 390,19 och efter betalda skatter får personen 1 195,56 euro i handen.

Det är bra att lyfta fram att **arbetsmarknadsstödet** som man får från FPA är 700 euro/månad, vilket beskattas med 20 %, det vill säga får personen i handen 560 euro. Personen i uppgiften får alltså 635,56 euro mera i handen per månad, än vad hen skulle få ifall hen inte var medlem i en arbetslöshetskassa.

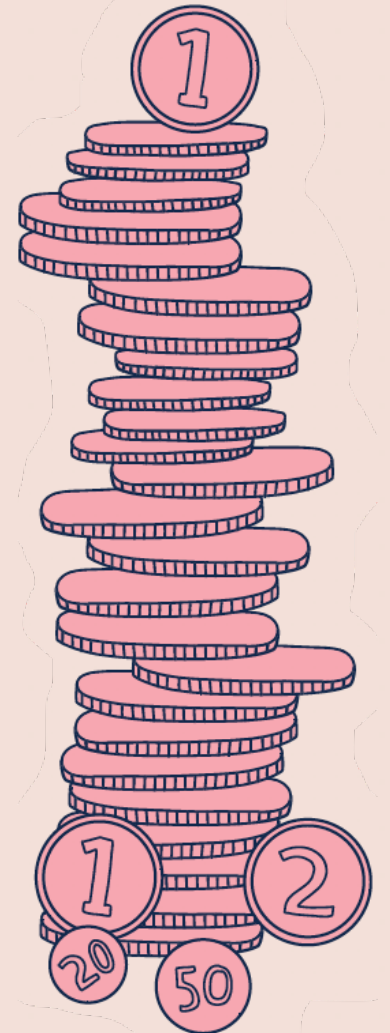

Facit uppg. 5: Boende

Syftet med uppgiften är att visa för unga hur mycket vårt val av boende och boendeformen kan påverka våra möjligheter till att spara. Speciellt i större städer där boendekostnaderna kan vara höga, kan det löna sig att bo med en kompis för att få ner boendekostnaderna.

SVAR:

- A) På ett år sparar du: 3 324 euro
- B) På 5 år sparar du: 16 620 euro
- C) På 10 år sparar du: 33 240 euro

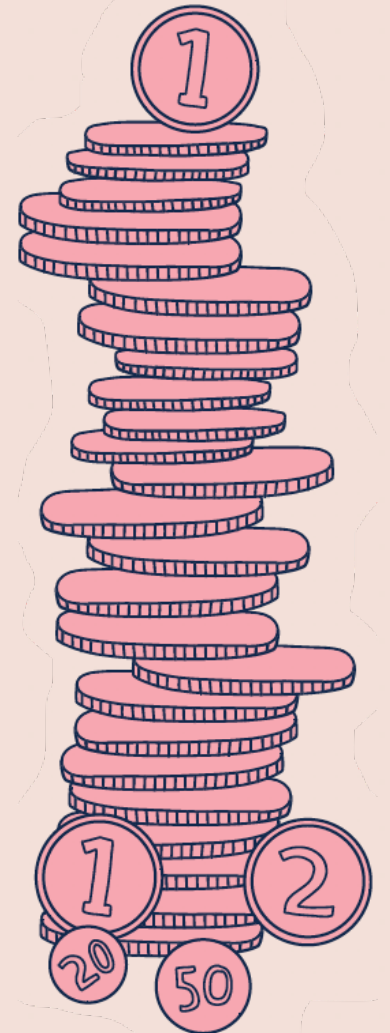
Facit uppg. 6: Vad behövs i ett hem?

Syftet med uppgiften är att få unga att börja planera innan de flyttar hemifrån.

I bilagorna hittar ni en lista där vi sammanställt väsentliga saker som kan behövas i ett hushåll. Uppmuntra eleverna till att:

- söka information om priser
- jämföra priser
- fundera på vilka saker man kan tänka sig att köpa i andra hand.

I uppgiften får unga öva på att söka information och blir prisedvetna. Kanske uppgiften också uppmuntrar till att börja spara i god tid innan man flyttar hemifrån? En flytt för med sig en hel del kostnader som man inte kanske tidigare tänkt på...

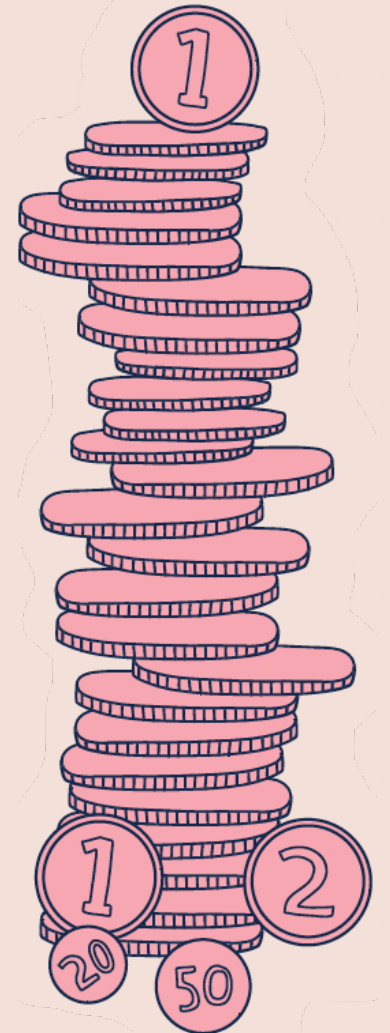
Facit uppg. 7: Avbetalningar och lån

Syftet med uppgiften är att visa hur man med hjälp av låneräknare kan **beräkna kostanden för ett lån** samt visa **hur mycket man kan hamnar betala** för en konsumtionskredit eller avbetalning.

A) SVAR: 20,10 euro/månad

B) SVAR: 530,47 euro

C) SVAR: 81,47 euro

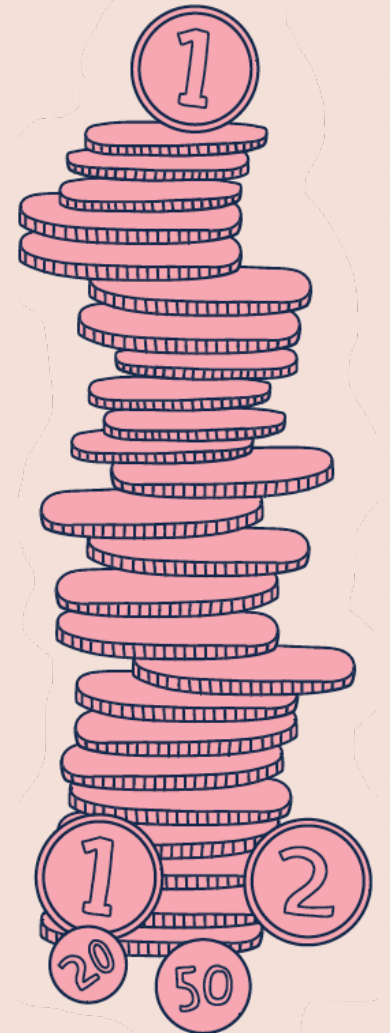
Facit uppg. 8: Hur kan jag spara mina pengar

Syftet med uppgiften är att visa för unga att det finns flera olika sätt att spara. Genom att söka information om olika sparformer på t.ex. bankers och fondbolags hemsidor, kan man få en bild av vad marknaden erbjuder.

SVAR: T.ex.

- Sparkonto
- BSP-konto
- Fonder
- Aktier

...kan vara exempel på sparformer som eleverna kan söka mera information om. När lönar det sig att spara på sparkonto, i fonder eller i aktier?

Uppgift 6: Att bostadsspara

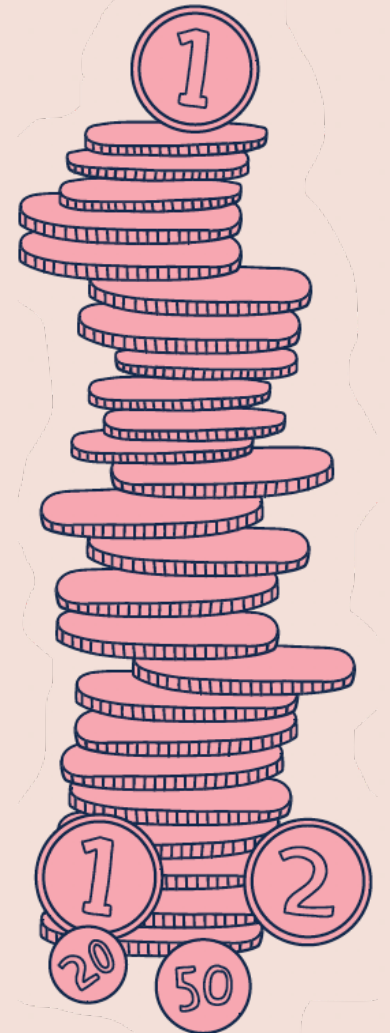
Syftet med uppgiften är att hjälpa unga att se hur stor handpenning som kan behövas då man köper bostad, samt hur länge man kan hamna spara.

A) Svar: 21 000 euro för att få vanligt bostadslån.

B) Svar: 14 000 euro för att få BSP-lån

C) Svar: BSP-lån: 56 månader (4,66 år), Vanligt bostadslån: 84 månader (7 år)

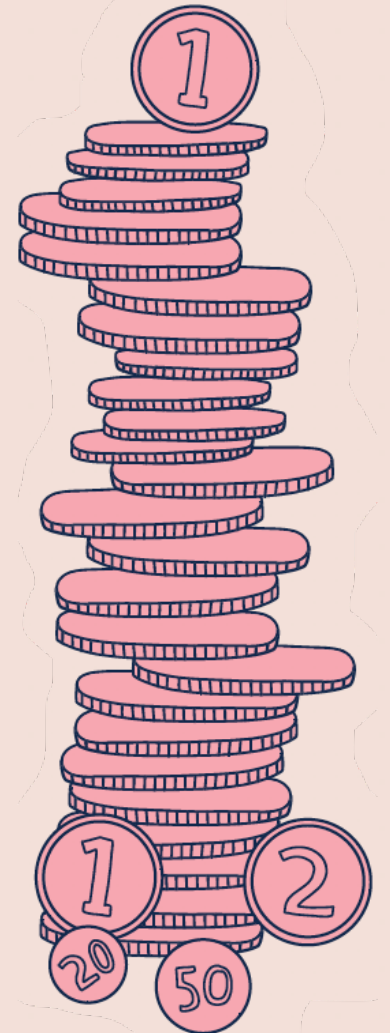
Som extra uppgift kan eleverna också besöka www.oikotie.fi för att se hur bostadspriserna kan variera mellan olika städer. Då man vet var bostadspriserna rör sig, är det lättare att göra en sparplan som är realistisk.

Facit uppg. 10: Sparplan och drömmar

Syftet med uppgiften är att inspirera unga till att göra långsiktiga planer för den egna ekonomin. Visserligen går allting inte som vi planerat, och vi kan hamna ändra våra planer, men det är ändå bra att med jämna mellanrum sätta sig ner och fundera på vad man vill av livet och hur man önskar att den egna vardagen ser ut. Vi lägger själva våra mål och gör upp planerna för att nå målen.

Genom att fundera på hur vi vill att vår ekonomi skall se ut, hur vi bor, vad vi drömmer om samt vad vi konkret gör för att ta hand om vår ekonomi skapar vi målbilder som kan underlätta i att upprätthålla en balanserad ekonomi nu och i framtiden.

EN BÄTTRE EKONOMI

Martha

EN EURO I TAGET